

Lønudviklingen i Danmark og udlandet følges ad

Den danske lønstigningstakt i fremstilling viste en stigning i lønnen på 2,4 pct. i 1. kvartal 2019, hvilket var på niveau med lønudviklingen hos vores vigtigste samhandelspartnere. Med revisioner i den internationale lønudvikling er det nu tredje kvartal i træk, at den danske lønudvikling er på niveau med den udenlandske, *jf. tabel 1*. Dette kommer i forlængelse af 6 kvartaler, hvor dansk lønudvikling enten var lavere end eller på linje med den internationale lønudvikling.

Tabel 1. Lønudvikling i fremstillingssektoren i Danmark og udlandet

	3. kvrt. 2017	4. kvrt. 2017	1. kvrt. 2018	2. kvrt. 2018	3. kvrt. 2018	4. kvrt. 2018	1. kvrt. 2019
	----- Årlig ændring i pct. -----						
Dansk lønudvikling	2,0	1,9	2,2	2,5	2,6	2,5	2,4
International lønudvikling	2,2	2,4	2,7	2,9	2,6	2,5	2,4

Anm.: Opgjort efter DB07. Den internationale lønudvikling i fremstillingssektoren er baseret på Nationalbankens vægte til det effektive kronekursindeks.

Kilde: DA's Internationale Lønstatistik.

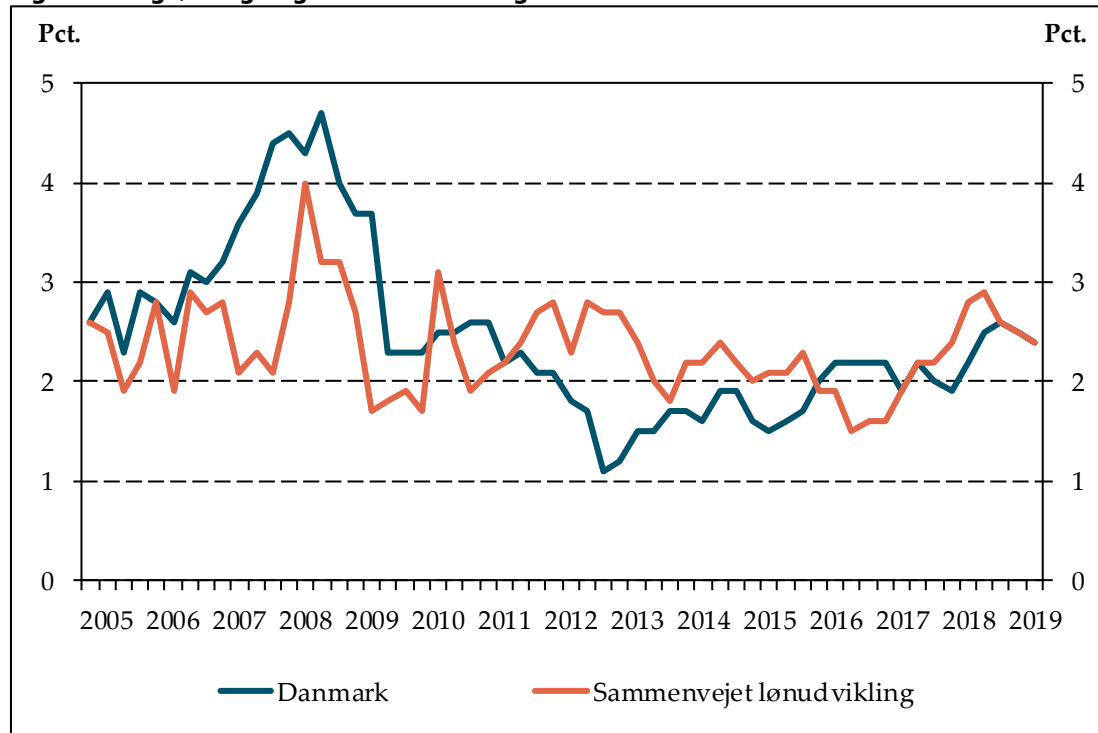
Lønkonkurrenceevnen, målt ved lønudviklingen i fremstilling korrigeret for produktivitet og valutakurs, er, på trods af et mindre fald i 2017, styrket væsentligt siden 2008. Der er ydermere sket en betydelig forbedring af bytteforholdet i industrien over samme periode. Industriens lønkvote steg svagt i både 2017 og 2018 fra det hidtidigt laveste niveau i 2016. Industriens relative lønkvote er steget markant siden 2008. Det skaber et godt grundlag for, at dansk eksport kan komme op i et endnu højere gear, hvilket vil styrke jobskabelsen i hele landet. Dansk konkurrenceevne er dermed samlet set god.

Lønudviklingen hos vores vigtigste samhandelspartnere

Det vægtede gennemsnit af lønudviklingen i fremstillingssektoren hos Danmarks vigtigste samhandelspartnere var 2,4 pct. i 1. kvartal 2019. Dermed var den udenlandske lønudvikling på linje med den danske, *jf. figur 1*. Den danske lønudvikling i fremstillingssektoren har ligget under eller på niveau med udlandets siden 1. kvartal 2017. Den danske lønudvikling lå også under den udenlandske i perioden fra 2011 til 2015, mens den lå over den udenlandske i 2016.

Ved første offentliggørelse af den vægtede udenlandske lønstigningstakt i et givet kvartal indgår en del af landene med lønudviklingen fra kvartalet før på grund af sene offentliggørelsestidspunkter. Eksempelvis Tyskland, som vægter meget i beregningen. Det indebærer, at der ofte sker revisioner af den udenlandske lønudvikling ved anden offentliggørelse af tallet. Opgørelsen af den udenlandske lønudvikling for 4. kvartal 2018 er fx nedrevideret med 0,1 pct. Den internationale lønudvikling er derudover revideret ned med 0,1 pct. i de foregående to kvartaler, dvs. tilbage til 2. kvartal 2018. Det skyldes bl.a., at den hollandske lønudvikling er revideret i fire kvartaler.

Figur 1. Årlig lønstigningstakt i fremstillingssektoren

Anm.: Der er forskel på, hvor hurtigt de enkelte lande offentliggør lønstatistik. Den udenlandske lønudvikling i figuren er baseret på den seneste tilgængelige observation. Det er ikke unormalt med korrektioner på mellem 0,3-0,5 pct.-point mellem første og anden offentliggørelse af det enkelte kvartal. Vægtene til beregning af det samlede udland er fra det effektive kronekursindeks.

Kilde: DA's Internationale Lønstatistik.

Norge havde en lønstigningstakt på 3,3 pct. i 1. kvartal 2019. Det var den højeste blandt de udenlandske lønstigninger, der indtil nu er offentliggjort for 1. kvartal 2019. Den danske lønstigningstakt i fremstillingssektoren for 1. kvartal 2019 er 0,9 pct.-point lavere end den norske. I den modsatte ende havde Japan en lønstigningstakt i fremstillingssektoren på blot 0,1 pct., hvilket er den laveste af lønstigningstakt for 1. kvartal, jf. tabel 2.

Tabel 2. Årlig lønstigningstakt i fremstillingssektoren

	Forrige observation	Pct.	Seneste observation	Pct.	Forskel, pct.-point
Polen	3. kv. 2018	7,2	4. kv. 2018	8,5	1,3
Norge	4. kv. 2018	3,0	1. kv. 2019	3,3	0,3
Tyskland	3. kv. 2018	3,2	4. kv. 2018	2,9	-0,3
Sammenvejjet lønudvikling	4. kv. 2018	2,5	1. kv. 2019	2,4	-0,1
Belgien	3. kv. 2018	2,2	4. kv. 2018	2,4	0,2
Danmark	4. kv. 2018	2,5	1. kv. 2019	2,4	-0,1
USA	4. kv. 2018	2,1	1. kv. 2019	2,2	0,1
Finland	4. kv. 2018	2,2	1. kv. 2019	2,1	-0,1
Sverige	4. kv. 2018	2,4	1. kv. 2019	2,0	-0,4
Frankrig	3. kv. 2018	1,7	4. kv. 2018	1,8	0,1
Holland	3. kv. 2018	3,1	4. kv. 2018	1,6	-1,5
Storbritannien	4. kv. 2018	1,5	1. kv. 2019	1,5	0,0
Italien	3. kv. 2018	1,4	4. kv. 2018	1,1	-0,3
Japan	4. kv. 2018	2,7	1. kv. 2019	0,1	-2,6
Spanien	3. kv. 2018	2,4	4. kv. 2018	0,0	-2,4

Anm.: Der er forskel på, hvor hurtigt de enkelte lande offentliggør lønstatistik. Lønstigningstakterne i tabellen er baseret på den seneste tilgængelige observation. Vægtene til beregning af det samlede udland er fra det effektive kronekursindeks. Opgørelsen af den hollandske lønudvikling er et 4-kvartalers glidende gennemsnit og desuden revideret tilbage til 1. kvartal 2018 i forhold til seneste udgivelse.

Kilde: DA's Internationale Lønstatistik.

I godt halvdelen af de lande, som indgår i den internationale lønudvikling, har lønudviklingen været aftagende siden den seneste offentliggørelse, så billedet er lidt blandet. Lønudviklingen tiltog med 1,3 pct.-point i Polen, mens lønudviklingen i Spanien og Japan er aftaget med hhv. 2,4 og 2,6 pct.-point. Det sker dog efter en modsatrettet udvikling ved forrige observation, dvs. aftagende lønudvikling i Polen og tiltagende lønudviklinger i Spanien og Japan. Også over tid er udviklingen således lidt blandet for disse lande.

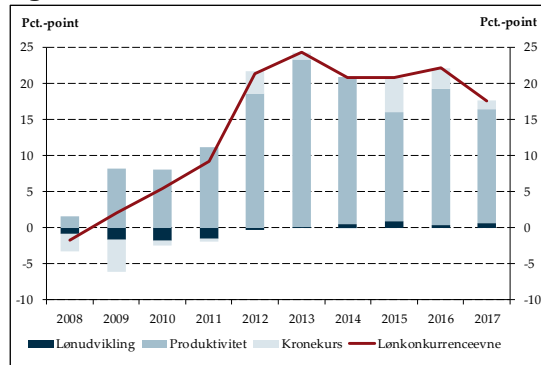
Udviklingen i lønkonkurrenceevnen

Lønkonkurrenceevnen kan belyse, hvorvidt den nuværende lønudvikling er holdbar fremadrettet. Et højt lønniveau og høje lønstigninger er således kun problematisk, hvis det giver anledning til tab af job. Hvis et land kan opretholde et højt lønniveau samtidig med en lav arbejdsløshed, er man bedre stillet end i andre lande. Det må formodes, at eventuelle forringelser af konkurrenceevnen, som skete for mere end 10 år siden vil være slået fuldt igennem i dansk eksport og import, og derfor ikke vil give anledning til tab af arbejdspladser fremadrettet. FH ser af denne grund alene på udviklingen de seneste 10 år.

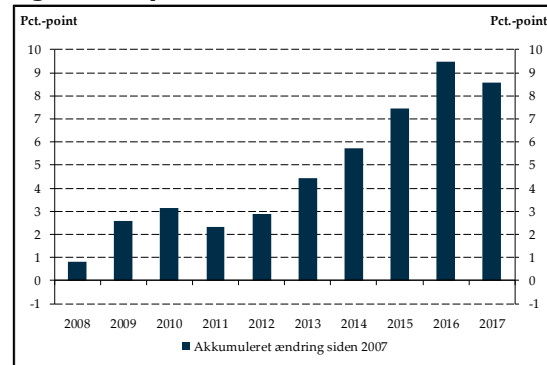
Lønkonkurrenceevnen kan med et snævert begreb måles ved de relative enhedsløn-omkostninger, der er sammensat af udviklingen i produktiviteten og lønnen, og som endvidere korrigeres for udviklingen i kronekursen.

Fra 2007 er dette mål for dansk lønkonkurrenceevne, på trods af en mindre nedgang i 2017, blevet markant forbedret med 17,6 pct.-point, *jf. figur 2a*. Det skyldes primært højere produktivitetsvækst sammenlignet med udlandet.

Figur 2a. Lønkonkurrenceevne

Figur 2b. Bytteforhold for industrivarer

Anm.: Lønkonkurrenceevne er opgjort ved de relative enhedslønomsåninger. Figurene viser den akkumulerede udvikling de seneste 10 år ud fra det nyeste tilgængelige data, dvs. siden 2007.

Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomisk Redegørelse*, december 2018, DA på baggrund af Eurostat og egne beregninger.

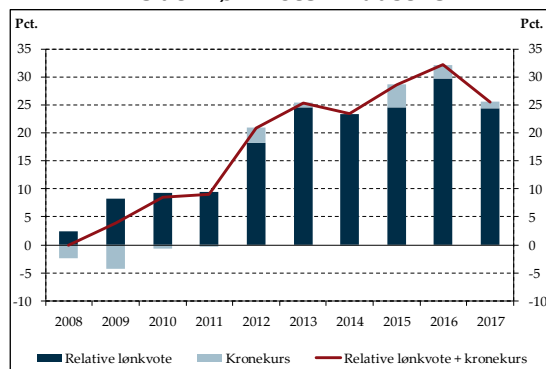
En dybere forståelse af lønkonkurrenceevnen bør også tage højde for udviklingen i bytteforholdet. Siden 2008 er danske virksomheders eksportpriser vokset mere end importpriserne, hvilket har forbedret bytteforholdet. Dog forværres bytteforholdet, ligesom lønkonkurrenceevnen, sig en smule i 2017, *jf. figur 2b*. Bytteforholdsforbedringer afspejler til dels, at virksomhedernes indtjening er blevet løftet, hvilket forbedrer deres profitmuligheder og dermed øger tilskyndelsen til at producere i Danmark.

Et andet mål for den danske lønkonkurrenceevne, som samtidig tager højde for bytteforholdsændringer, er udviklingen i den relative lønkvote. Den relative lønkvote er defineret som udlandets lønkvote i forhold til den danske lønkvote. Et fald i den relative lønkvote betyder, at den samlede nominelle lønsum i forhold til nominel bruttoværditilvækst stiger mere i Danmark end i udlandet, hvilket betyder, at lønkonkurrenceevnen forværres.

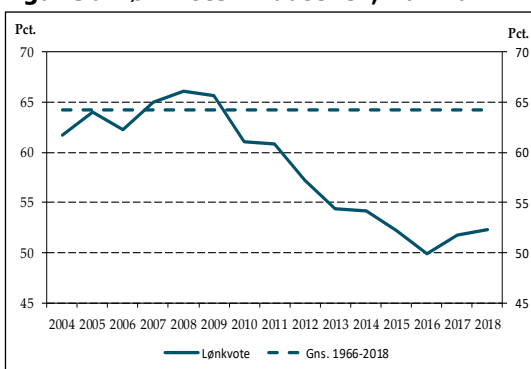
Fra 2007 til 2013 steg den relative lønkvote i industrien som følge af, at den danske lønkvote faldt mere end udlandets. Den relative lønkvote i industrien korrigeret for kronekursen har siden 2012 været mellem 20 og 35 pct. bedre end i 2007, *jf. figur 3a*.

Den danske lønkvote i industrien faldt fra 66 pct. i 2008 til 50 pct. i 2016, og siden er den tiltaget let til 52 pct. i 2018, *jf. figur 3b*. I et langsigtet perspektiv har lønkvoten gennemsnitligt været på 64,2 pct. siden 1966. Lønkvoten bliver dog påvirket i nedadgående retning på grund af ændringer i nationalregnskabsmetode. Det sker blandt andet igennem en anderledes håndtering af forskning og udvikling og gennem større bidrag til bruttoværditilvæksten gennem udenrigshandlen. Det skal derfor tages med forbehold, at lønkvoten er faldet så kraftigt siden 2008. Samlet set har Danmark dog grundlæggende en god lønkonkurrenceevne.

Figur 3a. Lønkonkurrenceevne, relativ lønkvote i industrien

Figur 3b. Lønkvote i industrien, Danmark

Anm.: *Figur 3a* viser den akkumulerede udvikling de seneste 10 år. Den relative lønkvote er beregnet på baggrund af oplysninger fra Økonomi og Indenrigsministeriet. Der er oplysninger for 2018 i Nationalregnskabet, hvorfor den danske lønkvote er vist til dette år.

Kilde: Danmarks Statistik, Økonomi og Indenrigsministeriet, Danmarks Nationalbank og egne beregninger.